

Könyvtárvezetők. Sikeres stratégiák és stílusok.

Szemle

A könyv szerzője, *Brooke Sheldon*, az austini University of Texas Graduate School of Library and Information Science dékánja. Vezetési alapismereteket, tervezést, értékelést, pályázatkészítést, kommunikációt oktat. Az amerikai könyvtáros-társadalom prominens személyisége, 1983-84-ben az ALA elnöke is volt.

A tanítás során régóta figyelemmel kíséri szakterületének irodalmát; hallgatói is feldolgozzák, megvitatják azt. 1987-ben került a kezébe *Warren Bennis* és *Bert Nanus* egy felmérése (*Leaders: The strategies for taking charge. New York: Harper, 1985.*), amelyben a szerzők 90 vállalat vezetőit kérdezték meg:

- ♦ Melyek az Ön erősségei és gyenge pontjai?
- ♦ Befolyásolta-e az Ön vezetési elképzeléseit ill. stílusát valamely tapasztalat vagy esemény?
- ♦ Melyek voltak a fő fordulópontok az Ön pályafutásában; hogyan látja döntéseit ma?

Sheldon elhatározta, hogy ezt a felmérést könyvtárvezetők körében megismétli. A kérdéseket a következőkkel egészítette ki:

- ♦ Volt-e mentoroknak (azaz pártfogóknak, tanácsadóknak) szerepe és ha igen, mi, az Ön karrierjében?
- ♦ Hogyan látja a szakma jövőjét?

Interjúit - többnyire konferenciák szüneteiben - az amerikai könyvtárügy prominens képviselőivel készítette:

- jelentős közművelődési vagy felsőoktatási könyvtárak igazgatóival,
- országosan elismert iskolai könyvtárak vezetőivel,
- országos könyvtári egyesületek, szervezetek vezetőivel,
- könyvtárosképző intézmények dékánjaival,
- az egyes államok nemzeti könyvtárai vezetőivel.

Bennis és Nanus arra jutott, hogy a sikeres vezetők négyféle stratégiával, az emberekkel való bánásmód terén négyféle tulajdonságcsoporttal rendelkeznek:

1. Megszállottság, odaadás, mások lelkesítése
2. Értő kommunikáció; odafigyelési képesség
3. Következetesség; bizalomkeltés

Az itt ismertetett könyvek az OSZK KMK Könyvtártudományi Szakkönyvtárban hozzáférhetők.

LEADERS IN LIBRARIES

STYLES AND STRATEGIES
FOR SUCCESS

By
Brooke E. Sheldon

AMERICAN LIBRARY ASSOCIATION
Chicago and London 1991

SHELDON, Brooke E.
Leaders in libraries : Styles and strategies for success / Brooke Sheldon. - Chicago ; London : American Library Association, cop. 1991. - 93 p.

4. Pozitív önértékelés; önbizalom

Sheldon a könyvtárvezetők tulajdonságait összevetette a vállalatvezetőkével és sok hasonlóságot tapasztalt Bennis és Nanus modelljével. Az új vezetési trendekkel összhangban a könyvtárvezetők elsőként tértek el a tervezésen és hatékonyságon, főként igénykutatáson, célok kitűzésén alapuló, némileg mechanikus modelltől. Nem vetik el azonban teljességgel a szisztematikus megközelítést, de inkább a kreativitásra, kockázatvállalásra, újításra és intuícióra helyezik a hangsúlyt. Kielégíti őket a munkájuk, sikeresnek érzik magukat.

A felmérést összegző és az interjúkból sok részletet közreadó kötet azokat a tulajdonságokat és stratégiákat kísérel meg összefoglalni, amelyek elégedettséget és sikert hoznak. A Bennis–Nanus-féle 4 jellemzőhöz (amely az 1-4. fejezet tárgya) még két témakör csatlakozik *Mentorok és szerepmoделlek*, ill. *A potenciális vezetők kiválasztása; könyvtárosképzési vonatkozások* címmel.

A szerző a vezetést komplex kérdésnek tartja, nem ígér egyszerű sikerrecepteket a vezetői posztokra aspirálóknak. A sikeres vezetők ta-

pasztalataiból az szűrhető le, hogy bár fontos a stílus, még fontosabb a következetes hozzáállás. A kreativitás és az innováció önmagában értékes képesség, de ezek nem feltétlenül keltenek bizalmat, ami aztán az előléptetést és az elismerést eredményezi.

Az amerikai könyvtárvezetők eleget tesznek a Bennis–Nanus-féle követelményeknek. Megszállottak, de felismerik azt is, hogy nincs szükség túl eredeti gondolkodókra. Arra a képességre van szükség, hogy valaki meg tudjon ragadni egy ötletet, életet vigyen bele, figyeljen rá, támogatást szerezzen, és – kitarson, amíg sikerül megvalósítania. Rájöttek, hogy célszerűbb 2-3 viszonylag egyszerű cél megvalósításán dolgozni, mint egy többféleképpen értelmezhető, bonyolult napirendén. Nem kell különösebb kreatív képesség és tehetség ahhoz, hogy valaki rendkívül sikeres legyen, inkább csak kemény munka és sok-sok idő.

A vezető, aki a döntést vállalja és „diktálja az iramot”, gyakran magányossá válik; ehhez kell, hogy magabiztos legyen. A könyvtári munka jellege, az értékébe vetett rendíthetetlen hit különbözteti meg a könyvtárak vezetőit a vállalatokéitól. Az egyéni meggazdagodás és a vállalati haszon mint cél nem hozza létre azt a „szakmai szenvedélyt”, amelynek jelei újra és újra felbukkantak az interjúkban. A szolgálat, nem a profit a lényeges. Meggyőződésük, hogy a szakma teljesítménye fontos a társadalom számára. Érzékelik, hogy a szakmát néha alábecsülik, de egészében véve optimisták. Saját teljesítményükkel viszonylag elégedettek, hisznek munkájuk társadalmi értékében.

A vezetők élvezik a vitát, véleményüknek különböző fórumokon hangot adnak. Legerősebb eszközük a változtatások kezdeményezésében: természetes képességük az aktív figyelésre és elkötelezettségük a csoportos döntéshozatal iránt. (Számos vezető nyilatkozta azt, hogy „rossz főnöktől” tanulta a vezetői magatartást.)

A kötetben számos anekdota olvasható arról, hogy a megkérdezett vezetőket mi vezette a könyvtárügybe, mi váltotta ki nem mindennapi teljesítményüket. A legtöbb vezetőt erős könyvtáros- vagy oktatóegénység bízta, aki nemcsak modellként szolgált számára, hanem közvetlenül, tanácsokkal is segítette pályafutását. E személyes kontaktust sok vezető igen fontosnak ítélte.

Ami az amerikai vezetői utánpótlást illeti: a képzőintézmények igyekeznek javítani a felvételi rendszert; bíztatják a természettudományi és ma-

tematika szakosokat, kisebbségeket, hogy válasszák a könyvtárosi pályát. A gyakorló könyvtárosok és oktatók figyelnek a vezetői képességek (a Bennis–Nanus-féle négy tulajdonság) korai jeleire.

Hegyközi Ilona

Információtechnológia a templomokban

Az információtechnológia fejlesztésének társadalmi hasznát és fontosságát latolgatva elsőnek nem éppen a templomok jutnak az ember eszébe. Szerencsére azonban van aki gondol rá: felkutatja a kommunikációs igényeket, kimutatja a lehetőségeket, a nehézségeket és az előnyöket, és a kutatás eredményeit gyakorlatban használható módszerré fejleszti.

Gareth G. Morgan, a Bristoli Műszaki Főiskola Matematikai és Számítógépes tanulmányok előadójának az *Információtechnológia stratégiai használata templomi kommunikáció fejlesztésére* című doktori disszertációjából nőtt ki két tanulmány, egy kutatásfejlesztési beszámoló és egy arra épített kész rendszert bemutató jelentés, az ITEM (Information Technology Ecclesiastical Method) Report.

Angliában, meglepő módon, már 1986-ban a helyi plébániák templomainak 5%-a, ma pedig már 50%-a használ számítógépet, elsősorban „általános” célokra, pl. tagnyilvántartás, adóvisszaigénylés, kiadványok előállítás (felhívások, közlemények, éves jelentések), de „különleges” célokra is, például amerikai szoftver segítségével, gépesített bibliai tanulmányokhoz. Csak egy célra nem használják sehol, s ez a kommunikáció, a plébános, a világi alkalmazottak, az állandó gyülekezet tagjai és a rajtuk kívüli, tágabb értelemben vett környezet között.

A számítógép térhódítása mindenütt kisebb-nagyobb ellenállásba ütközik jövőendő használói részéről – de a templomokban használatukat még erőltetni sem lehet, hisz az eleve konzervatív beállítottságú egyházak, templomok, melyek minden változást nehezen fogadnak, nagyrészt önkéntes, ingyenes közreműködésre épülnek,

INFORMATION SYSTEMS AS A TOOL
FOR COMMUNICATION IN CHURCHES:
A SOCIO-TECHNICAL ASSESSMENT

GARETH G MORGAN

Report No: CSM 91-1

Bristol Polytechnic
Department of Computer Studies and Maths

Gareth G Morgan MA BA CEng FBCS
Principal Lecturer
Dept of Computer Studies & Maths
Bristol Polytechnic
Coldharbour Lane
Frenchay
BRISTOL
United Kingdom BS16 1QY

Information systems as a tool for communication in churches : A socio-technical assessment / Gareth G. Morgan. - Bristol: Bristol Polytechnic, 1991. - 25 p. - (Research and development report ; CSM 91-1)

anyagilag is nagyrészt adományokból tartják fenn magukat és ezért az információtechnológiába való befektetéshez nagyon kevés pénz áll a rendelkezésükre. Pedig éppen a templomi tevékenység épül szinte teljesen az információra, hiszen a prédikáció és a tanítás a tudás megosztását célozza. Ennek alapján elmondható, hogy az *információ a templom létének értelme*.

Ezt bizonyítja maga a történelem is, hisz az Egyház az információ megőrzésében (tárolásában) és terjesztésében az egész világon főszerepet játszott. Az Ige terjesztésének igénye már a Krisztus utáni, korai századokban megnövelte a könyvek használatát. A 4. században keresztény szerzők használtak először vellum kódexeket (bekötött könyveket) a papírusz tekercsek helyett, az ezt követő évszázadokban a nyugati országok tudásának óriási része a kolostorokban koncentrált, ahol a szerzetesek szorgosan másolták a szélesebb körben terjesztendő írásokat. A 15. században, a nyomtatás feltalálása után az új technológiát elsősorban a Biblia nyomtatására használták. „Egészen a 20. század kezdetéig az Egyház főszerepet játszott a legtöbb oktatási intézmény létrehozatalában” – írja G.G.